

СЯЛЯНСКАЯ

НИВА

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
Вільня, Завальная вул. 7. — (Wilno, ulica Zawalna 7).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 6 гадзіны апрача сьвята.
Газэта выходзіць раз у тыдзень.
Падпіска на адзін месяц 1 зл. Для заграшчы удвая даражэй.
Перамена адрэсу 30 гр.
Цана асобнага нумару 20 гр.

Цана абвестак:

на 1 старонцы 30 грошаў, на 2 і 3 — 25 грошаў і на 4 — 20 грошаў за радок дробнага друку ў ваднай палосцы.
Жадаючыя іншых абвестак, павінны зьвярнуцца да Адміністрацыі.

Орган Беларускага Сялянскага Саюзу.

Ад Рэдакцыі.

Выпускаем у сьвет новую беларускую газету завём яе „Сялянская Ніва“. Ужо з гэтага назову лёгка дадумацца, якія нашы мэты і кірунак. Разьсьнім гэта аднак бліжэй.

Выходзячыя ў Вільні [беларускія „газеты, паводле нас, не разьвіваюць беларускай думкі ў належнай шырыне і ў адваведным кірунку. А дзеля гэтага яны не здовольваюць духоўных і эканамічных інтарэсаў беларускага грамадзянства і беларускага народу. І сапраўды.

Возьмем „Беларускую Ніву“. Гэта газэта, як дальшы працяг „Жыцьця Беларуса“ занадта аднабока адзінвае беларускія інтарэсы і больш з пункту гледжанья пролетарскага, як сялянскага.

„Віелаг. Кругіца“, маючы на мэце прадусім інтарэсы беларусаў каталікоў і друкуючыся лацінскімі літарамі, ужо гэтым самым працу сваю значна агранічвае.

„Грамадзкі Голас“ дзеля ўсім ведамага кірунку, над увагу цалком ня можа быць браны.

Тымчасам, бяручы над увагу, што беларускі народ па сваёй будове сацыяльнай выключна сялянскі, што зацікаўленьне сярод яго сваім клясамым вызваленьнем і народным адрадженьнем углыбілася значна, і што сьведамасьць палітычная ўзраста таксама нямала, зьяўляецца ясным, што трэба новай беларускай часопісі, якая-б была больш дапасавана да беларускіх інтарэсаў, як народна-культурных так і сацыяльных.

Такой газэтай думае быць „Сялянская Ніва“ якая зьяўляецца органам нядаўна паўстаўшага „Беларускага Сялянскага Саюзу“. Газэта наша будзе распрацоваваць беларускую сялянскую ідэалёгію, будзе служыць справе арганізацыі беларускага сялянства, а таксама справе народнай культуры і сьведамасьці. Палітычным нашым ідэалам ёсьць імкненьне да таго, каб народ беларускі, стаўшы на ўласныя ногі, увайшоў у сямью народаў на ўсходзе Эўропы, як роўны з розным.

Дзеля нашай беларускай беднасьці будзем выдаваць нашу газету сьпяраша быць можа радзей як раз у тыдзень. Аднак спадзяёмся, што хутка збудзем падпішчыкаў і прыцялаў столькі, каб магчы выдаваць яе хоць раз у тыдзень.

Да супрацоўніцтва запрашаем беларускую сялянскую інтэлігенцыю, як краёвую, так і заграшчыную, а таксама беларускіх сялян. Усіх запрашаем пісаць на тэмы палітычна-грамадзкія, літаратурныя, гаспадарчыя і іншыя.

Усе разам для свайго народу!...

Падзел у Беларускам Пасольскім Клубе.

Дзякуючы выбарнаму закону ў польскі Сойм 1922 г., які меў на мэце не дапусьціць у Сойм нацыянальных меншасьцяў, Беларускі Віленскі Нацыянальны Камітэт, як установа агульна нацыянальная, куды ўваходзілі прадстаўнікі ўсіх беларускіх партыяў і арганізацыяў, пайшоў на выбары разам з другімі

нацыянальнымі меншасьцямі ў Польшчы. Пасьяля выбараў, усе беларускія паслы ўтварылі супольны клуб, праз увагу на тое, што мы беларусы знаходзімся ў такім палажэньні, у якім партыйна нам няма чаго дзяліць і што трэба супольна барацьба інтарэсы беларускага народу, як нацыянальныя, так культурныя і сацыяльныя.

Праўду сказаць і розніц паміж сябрамі Клубу ня было, бо праграму гэтую праводзілі ў жыцьцё ўсе сябры Бел. Пас. Клубу даволі згодна.

Праўда, з боку польскай левіцы, жадаючай разьбіць беларускую еднасьць, былі закіды, чаму ў Бел. Клубе сядзяць разам і сацыялісты і не сацыялісты, радыкалы і нерадыкалы. Але на гэта быў адказ: калі польскія сацыялісты сядзяць у вадным Сойме з польскай правай, дык і беларускія паслы могуць належыць да аднаго Клубу, ак да свайго роду невялічкага беларускага парламэнту.

Як ведама, дамаганьні Бел. Пас. Клубу ў 1922 г. зводзіліся да здабыцьця ў Польшчы шырокай тэрыторыяльнай аўтономіі для нашага краю, аб чым і заявіў з соймавой трыбуны тагочасны старшыня клубу пас. Тарашкевіч у дэкларацыі пры адчыненні Сойму.

Спробы паразуменьня з польскім урадам (падтрыманьне ўраду Сікорскага), каб даць магчымасьць беларускаму народу атрымаць некаторыя жыцьцёвыя палёгкі, не апраўдаліся.

Бел. Пас. Клуб аднагалосна пастанавіў вясной 1923 г. перайсьці да апазыцыі і ў 1924 г. зрокся ідэі аўтономіі і стаў на грунт прынцыповы, на грунт думкі Вільсона аб самаазначэньні народаў, што было зайўлена з соймавай трыбуны і што таксама разнагалосіць ў Бел. Клубе выклікала. Прадстаўнікоў у Клубе розных кірункаў лучыла адна ідэя нацыянальная, а таксама і тое, што супольнымі сіламі лягчэй змагацца.

Ды-й што гаварыць, што супольным фронтам ісьці усёж лягчэй! Так паступалі і паступаюць і іншыя народносьці, будучы ў падобных, як і мы варунках. Успомнім Польскае Кола ў Расейскай Дзяржаўнай Думе, Нямецкае Аб'яднаньне і Жыдоўскае Кола ў сучасным сойме польскім.

Вось-жа ўважаем, што і беларусам трэ было трымацца разам, дапускаючы хіба толькі ўнутры Клубу фракцыі, або такія, ці іншыя групы.

Аднак, настаў час, калі некаторыя сябры Клубу ўтварылі новы Клуб пад назвай „Беларуская Сялянска-Работніцкая Грамада“. Праўда, зрабіць так, гэта-іх права, але мы ўважаем, што гэта не на карысьць беларускаму селяніну, бо „Грамада“, як гэта відаць з самой назовы, бяручы на сябе абарону інтарэсаў сялян і фабрычных рабочых, сярод якіх (рабочых) беларусаў ёсьць надта нямнога, паводле нашай думкі, ня зможа належна барацьба ані адных, ані другіх. У значнай меры, інтарэсы фабрычных рабочых і сялян нятолькі

што між сабой розьняцца, але часта і прычаць адны адным.

Пасол Тарашкевіч у гутарцы з адным карэспандэнтам заявіў, што пакінуўшых Клуб паслоў розьніць з рэштай Клубу быццам тое, што Клуб стаіць і да сьняжняшняга дня пры сваёй старой праграме—пры аўтономіі, і што выбыўшых паслоў і рэшту Клуба розьніць таксама замельнае пытаньне, бо Клуб не галасавай у Сойме за 30 гэктарай і не падпісаў прапозыцыю камуністаў у той-жа зямельнай справе.

Дык мусімо тут разьясніць, як з гэтым усём было сапраўды:

1. Пасол Рагуля, будучы старшыней 1924 г. ад імя ўсяго Бел. Клубу ў Сойме зрабіў заяву, што Клуб стаіць за самаазначэньне народаў.

2. Праўда, што Бел. Пас. Клуб. стаіць у Сойме за тое, каб абшарнікам пакінуць зямлі ня 30 гэктарай, як прапанавалі камуністы, а толькі 20, што ўважаў ён больш карысным для беларускага селяніна.

3. Праўдай таксама ёсьць, што Бел. Пас. Клуб, маючы сваю ўласную праграму палітычную і сацыяльную, камуністычнай дэкларацыі ў справе зямельнай рэформы не падпісаў.

Цяпер, калі агульна-беларускі фронт нашы таварышы разьбілі і яго аслабілі, шукаючы новых дарог дзеля далейшай абароны беларускага народу, унутры Бел. Пас. Клубу ніжэйпадпісанья заснавалі сялянскую групу, як зачаток арганізацыі „Бел. Сялянскага Саюзу“. На падставе вышэйсказанага, мы прадстаўнікі „Бел. Сял. Саюзу“ гэтым сьцьвярджаем:

1) што разьбіўшы супольны беларускі фронт, 2) і ўвайшоўшы ў бліzkую лучнасьць з польскай „Niezależnej Partijaj Chłopskiej“, якая па сваёй ідэалёгіі мала што супольнае мае з беларускім сялянствам і якая з гэтай прычыны сваёй сярод гэтагаж сялянства працай, фактычна толькі баламуціць яго, — нашы таварышы, паводле нашага пагляду, зрабілі палітычную памылку, якая можа некарысна адбіцца на інтарэсах беларускага народу.

Пры гэтым сьцьвярджаем таксама, што мы нічога проціў „Chłopskiej Partiji Niezależnej“ ня мелі, калі-б яна вяла сваю працу на тэрыторыі этнографічна польскай, а не на беларускай.

Наканец заяўляем, што мы прадстаўнікі Беларускага Сялянскага Саюзу покульшто застаемся у Беларускам Пасольскім Клубе, як фракцыя і што галоўнай мэтай нашага саюзу ёсьць арганізаваць беларускае сялянства дзеля яго нацыянальнага і сацыяльнага вызваленьня, а таксама дзеля кіраванья яго на ўласную беларускую дарогу.

Пасол Рагуля.

Пасол Ф. Ярэмч.

Варшава,
10/XI—25.

Патрэба спадзявацца прадусім на свае уласныя сілы.

Калі мы заглянем у гісторыю, то ўбачым, што паднявольныя народы пастаянна змагаюцца за сваю лепшую долю, а часам нават за самое існаванне. Барацьба гэта заўсёды адбываецца слабейшых з дужэйшымі. І калі да гэтай барацьбы прыглядацца з боку, то часта змаганьне слабейшага з сильнейшым здаецца нам безсэнсоўным, бо ня відаць надзеі на тое, каб слабейшы атрымаў перамогу.

Аднак, апрача гісторыі, астатнім часам мы самі былі сведкамі, як нікаторыя не вялікія народы здабылі сабе лепшую долю, а многія нават поўную незалежнасьць.

У гэтым змаганьні за свае ідэалы розных народаў трэба адзначыць, што здабылі яны іх прадусім дзякуючы ўласнай творчай працы і што дужэйшыя іх суседзі заўсёды былі ворагамі іх.

Мы памятаем тыя нядаўныя часы, калі прадстаўнікі народаў, якіх паняволіла Расея, сходзіліся разам абгаварваць цяжкае сваё супольнае палажэньне і радзіца, каб супольнымі сіламі вызваліцца з яма няволі. Тады ўсе казалі, што ідэал наш—Вольнасьць, Роўнасьць і Брацтва. Аднак, калі нікаторыя з гэтых нявольнікаў сталіся вольнымі, то аб Вольнасьці, Роўнасьці і Брацтве адносна да нядаўных таварышаў супольнай няволі, бадай ўсім забыліся.

Лепшыя сыны Беларусі прымалі ўдзел у Расейскай Рэвалюцыі, даўшай розным народам магчымасьць будаваць сваё жыццё, як яны хочуць. Прымалі гэтыя сыны Беларусі такжа немалое ўдзяньне і ў сусьветнай вайне, якая дапамагла адбывацца Рэвалюцыі. І тут трэба адзначыць, што страты беларусы панеслі дужа вялікія, бо-ж сусьветная вайна ў нас адбывалася пераважна на Беларускіх (а такжа Украінскіх і Літоўскіх) землях.

І вот-жа пасля вайны нікаторыя народы—нявольнікі Расеі, здабылі сабе незалежнасьць і пачалі жыць сваім уласным вольным жыццём.

А што-ж сталася з Беларусімі? Беларусі дужэйшыя падзялілі, каб яны ня сталіся вольнымі і ім роўнымі. Словам, дужэйшыя ўзялі беларусаў пад сваю „поўную“ апеку.

І што-ж беларусы маюць ад сваіх апякуноў? Палітычных правоў як-там у Радавай Беларусі, так і тут у Польшчы беларусы маюць надта нямнога. Праўда, нікаторыя культурныя правы ў Радавай Беларусі беларусы сабе здабылі. У Польшчы маюць толькі на паперы ўставы „językowe“ Грабскага, а ў жыцці нічога.

Зямельнае пытаньне, што ёсьць найважнейшае для беларусаў, такжа вырашаецца на нашую некарысьць.

Як у Радавай Беларусі, так і тут пад Польшчай маюць асідніцтва. Тут прысылаюць нам асіднікаў з Галіцыі і з Пазнані. Да гэтага часу на беларуска-літоўскіх і украінскіх землях у Польшчы пасадзілі каля 10 тысяч асіднікаў палкаў.

У Радавай Беларусі замест раздаваць зямлю селяніну, садзяць асіднікаў жыдоў. Ужо пасаджана жыдоў асіднікаў у адной толькі Радавай Беларусі 789 сем'яў, якім перададана 9633 дзесяціны зямлі.*)

Як мы бачым, палітыка да беларусаў як Ураду Польскага, такі бальшавікоў блізу аднолькавая; праўда, з рознымі мэтамі, бо Польскі Урад беларускую тэрыторыю хоча скалёнізаваць і спольнізаваць, а Урад Савецкі: скалёнізаваць і скамунізаваць. А беларускі селянін на гэтым выйдзе як „Заблодкі на мыле“. (Дзе-ля гэтага могуць мне закінуць антысэмітызм.*) А я за-

* Сав. Бел. Л. 247, 30 X. 1925.

*) Антысэмітызм — ненавісьць да жыдоў.

яўляю, што антысэмітам ніколі ня быў і ня ёсьць; я цяпер падаю толькі голыя факты).

З гэтага мы бачым, што як там, так і тут пазбаўляюць беларуса яго ўласнай зямелькі, гэтага яго адзінага прыроднага варштату працы.

З гэтага ўсяго вывад: ня трэба спадзявацца на нікога, бо ніхто нам лепшай долі ня прынесе і ня дасьць. Лепшай сваёй долі павінны мы быць самі кавалі. Беларусы павінны арганізавацца, здабываць асьвету і тварыць сваю народную культуру; стойка ўсюды барацьбіць сябе, здабываючы гэтак належнае сабе месца сярод суседзяў.

Пасол Ярэмч.

Беларусы Ашмяншчыны, Сьвянцяншчыны і Віленшчыны гатоўцца да сьпісу!

Ад 1 да 4 студзеня (stycznia) будзе адбывацца агульны сьпіс насяленьня ў пав. Ашмянскім, Сьвянцянскім і Віленска-Троцкім, а так-жа ў пасе нэўтральным польска-літоўскім, што пры граніцы з Літвой.

Гэты сьпіс адбудзецца паводле таго стану, які будзе ў ночы з 31-га сьнежня 1925 г. на 1-га студзеня 1926 году.

Сьпіс будзе вельмі абшырны і будзе абыймаць усё: і людзей, і жывёлу, і будынкi, і зямлю, а нават мясцовасьці. Людзей будуць пытацца: сколькі лет, якая сям'я, мейсца дзе радзіўся, як доўга жыве ў гэтай мясцовасьці, якой веры, якой народнасьці, якім языком гаворыць (język ojczysty), якой дзяржавы падданы (obywatelstwo), якой навукі, ці не калека, чым займаецца. Будуць таксама сьпісваць сiрот да 16-ці гадоў, будуць сьпісваць хаты і другія будынкi; быдла, гаспадарствы; будуць пытацца, як далёка ад вагзалу, пошты, паравіі і г. д.

Сьпісамі будуць загадваць павятовыя Старасты. А рабiць сьпісы будуць вызначаныя да гэтага камісары. Кожны такі „камiсар“ будзе мець да сьпісаньня вoкpуг, дзе жыве каля 250 чалавек. Калі гміна мае напрыклад 10 тысяч душ, то такіх „камiсараў“ ці, iнакш кажучы, пісарчукоў будзе аж 40.

Гэты сьпіс абыйме толькі т. зв. Сярэдняю Літву, дзе сьпісу ня было. А ў цэлай Польшчы такі сьпіс ужо адбыўся ў 1921 г.

Дык беларусы Ашмяншчыны, Сьвянцяншчыны і Віленшчыны, пакажыце сваю сілу і пішэцца беларусамі, і кажыце, што родны ваш язык—беларускі.

Можа вас хто будзе страшыць і намаўляць, каб не пісаліся беларусамі, а пісаліся палякамі—дык ня верце ім; гэта ашуканцы і чмутары, а ня добрыя людзі, ведайце аб тым, што камісары маюць права толькі тое пісаць, што ім людзі скажуць, а намаўляць і прымушаць ня маюць права. Затым, калі дзе які камісар будзе пісаць па-свойму, або будзе прымушаць, няхай аб гэтым людзі дадуць знаць у Сойм беларускім дэпутатам.

Зямельная справа у Заходняй Беларусі.

Ужо некулькі дзесяткаў гадоў таму назад наша сялянства адчувала недахват зямлі, гэтага адзінага варштату працы. Што гэта так, аб гэтым ведаем усе. Што, як недахват зямлі гнала сотні хадакоў беларусаў у Сібір, шукаючы „зямліцы“? Ужо ад 1890 году наша сялянства стала пераяжджаць у Сібір (на Амур, як тагды казалі). Тысячы беларусаў кідалі свае родныя вёскі і ехалі ў гарады Расеі, шукаючы працы.

Дзе ня можна было спаткаць беларуса селяніна? Усюды. І ў Данецкіх капальнях і на Пецярбургскіх і Маскоўскіх фабрыках і на зямляных работах вялікага Сібірскага шляху.

Адным словам, ня было таго гораду, тэй губэрні на вялікім абшары Расеі, дзе ня можна было спаткаць блядога, з упаўшымі грудзямі сына Беларусі.

А сколькі беларусаў, любячых сваю бацькаўшчыну, сваю бедную шэрую вёску, што-год ехала ў Амэрыку?

Няхай чытач успомніць, што прад сусьветнай вайной у кожным мястэчку былі канторы, якія атпраўлялі эмігрантаў у Амэрыку. А калі былі канторы, то значыцца было каго і атпраўляць. Толькі зямельны голад мог разлучыць бацьку з дзецьмі і гнаць яго на чужыну на заробокі.

Скончылася вайна. Край наш падпаў пад Польшчу. Зямлі ў сялян не павялічылася. А становішча сялянства стала шмат горшае, як да вайны. Чаму? А таму, што Амэрыка перастала пускаць да сябе эмігрантаў. Шмат маёнткаў раздана польскім асіднікам.

З Саветамі на ўсходзе паўстала граніца, якая як мурам адгародзіла нас ад Сібіры і ад прасторных палёў Расеі. Радавая Беларусь нават тых, якія тайком пералазяць праз гэты мур, каб знайсці за ім варштат працы, неміласэрна выкідае назад. Як ня цяжка, але праўду трэба сказаць, што там даюць зямлю нават і жыдом, мала з зямлёй маючым супольнага, а нас чамусьці ня прымаюць.

Будзем спадзявацца, што гэта палепшыцца калі-небудзь. Але пакуль-што нам зачынены ўсе дарогі туды, дзе перад вайной многа беларусаў маглі працаваць і жыць.

У самай Польшчы прамысловасьць моцна ўпала. Фабрыкі становяцца і выкідаюць на вуліцу нават тых рабочых, якія раней там працавалі.

Адным словам, нам няма ні Амэрыкі, ні Сібіры, ні Расеі, няма працы і ў Польшчы. Мы сядзімо як у бутэльцы, дзе нам пагражае жабрацтва.

Дык што-ж рабiць? Сядзець і маўчаць? Не! Трэба дабівацца зямельнай рэформы і то такой, якая далаб усякаму селяніну на чым працаваць. Сьпяраша бяднейшаму—беззямельнаму і малазямельнаму.

Акуль-жа ўзяць зямлі?

На гэта павінна быць забрана зямля панская, царкоўная, касцельная, манастырская. Пераход гэтых зямель у рукі беларускага сялянства хоць на некалькі дзесяткаў гадоў заспакоіць зямельны голад і дасьць магчымасьць яму не галадаваць. А на гэта зямлі ў нас хопіць; па аблічэньні польскай статыстыкі ў нас пры-

ПРАМОВА

пасла Рагулі ў Сойме падчас дыскусіі аб уставах аздараўленьня скарбу Ю/ХІ 25 г.

Высокая Палата! Сойм польскі ня здольны выканаць гаспадарчых і палітычных спраў, двойчы ўжо выдаў надзвычайныя паўнамоцтвы ўраду Грабскага натуре грамадзка-палітычнай і гаспадарча-фінансавай. І ў рэзультате што-ж аказалася?

Уладак зрэфармаванае польскае валюты, узрост дарагоўлі на прадукты першае патрэбы, павялічаныя арміі безработных, абсалютнае знішчэньне гаспадарчае дробнага земляроба, а асабліва беларускага і украінскага селяніна.

Урад ня хоча глянуць у істоту прычыны эканамічна-фінансавай катастрофы.

Здольны палітык і эканаміста расейскі гр. Вітэ, некалі сказаў: „дайце добрую унутраную палітыку, дык—дам добрыя грошы“.

Вот-жа, ўнутраная палітыка ўсіх урадаў польскіх і цяперашняга ураду Грабскага давала да катастрофальнага становішча. Польшча, выдучы вялікадзяржаўную палітыку, коштам беларускіх, украінскіх і літоўскіх зямель, трымае непасільнае для сябе войска і не чуваную ў ніякай дзяржаве армію шпікоў і паліцыі.

І сілу гэтую дзержаць дзеля таго, каб утрымаць сённяшні стан тэрытарыяльны Польшчы, каб на гвалт з беларуса, украінца і літоўца зрабiць паляка.

Польскі ўрад на кожным шагу выказвае нелюбальнасьць сваю да народаў беларускага, украінскага і літоўскага. Нелюбальнасьць гэтая выражаецца ў не-

выпаўнеўні ані канстытуцыі, ані існуючых ужо законаў.

Выдана ўжо некалькі уставаў гаспадарча-палітычнага характару, як напрыклад устава аб выкананьні зямельнае рэформы, устава аб пазычковае помачы дробным земляробам, устава аб адбудове вёскі, збуранае вайной, устава школьнае, устава аб праве ўжываньня беларускае, украінскае і літоўскае мовы ў дзяржаўных урадах і судах. Але уставы гэтыя выданы выключна на вываз, для заграніцы, а беларускі і украінскі народ у выніку гэтага ўставу не атрымаў ані аднае школы ў сваёй роднай мове.

А таму, хто асьмеліцца напісаць прашэньне па-беларуску, ці украінску, робяць судовыя працэсы, абвіняюць іх у спіску, у здрадзе стану, у антыдзяржаўнай дзеяльнасьці і г. д.

Беларускі, украінскі і літоўскі селянін, як сядзеў, так і сядзіць у зямлянках, а таму, хто патрапіў сваімі сіламі падняць сваю гаспадарку, валічылі столькі падаткаў маёнтковых, грунтовых, камунальных, дарожных, шпітальных, ад каровы, ад каня і г. д. і г. д., што ён мусіць прадаць апошнюю карову ці каня, або збожжа і яму не хапае, каб аплаціць усе гэтыя падаткі. А калі адважыцца ён падняць голас на несправядлівы лік падаткаў, то садзяць яго ў турму. Армія цэлая г. зв. сэквестратараў раз'яжджае па вёсках, апісвае апошнія рэчы і прадае з ліцыхацыі.

Свайго часу, п. Прем'ер і мін. Скарбу Грабскі сказаў, што праз Банк Рольны паразпычана многа грошы па вёсках. Мо' гэта і праўда, але хто-ж скарыстаў з гэтых пазычак на вёскі? Асідніцтва вайсковае і цывільнае. Яму, гэта знача асідніку, даецца многа, а другому—беларускаму, украінскаму і літоў-

скаму селяніну не даецца нічога. Рэч зразумелая: аканчальная паліянізацыя магчыма толькі пасля абсалютнага аб'ядненьня беларускага, украінскага і літоўскага народаў.

Амэрыканскую пазычку бралі пад клічам на інівэстыцыйныя расходы, і сапраўды: выбудавалі на гэтак зв. „Kresach Wschodnich“, гэта ёсьць на беларускіх, літоўскіх і украінскіх землях дамы для урадніцаў, паліцыі, казармы для корпусу стражы пагранічнай, тэатры і т. п., але нічога не дасталося з гэтае пазычкі для нашага селяніна.

Як бачым, уся сіла эканамічная Польшчы напраўлена на тое, каб знішчыць у Польшчы ўсё, што ёсьць ня польскае. І пакуль у Польшчы будзе існаваць палітыка экстэрмінацыйная да няпольскіх народаў, не паможа ні другая, ні сотая пазыка заграначная.

Дзеля таго, 1) што Беларускі і Украінскі Клюб ня вераць, што пазычка заграначная, праектаваная гэтаю устай, будзе скарыстана для гаспадаркі, 2) што беларускі і украінскі земляроб не скарыстае з яе дзеля падняць сваёй гаспадаркі, 3) што коштам гэтае пазыкі усіліцца каліянізацыя і паліянізацыя беларускіх і украінскіх зямель, 4) што прадстаўнікі беларускага і украінскага народаў не дапускаюцца ў установы кантраляючыя зужыцьдэ праз польскі ўрад заграначных пазычак, 5) што гэтая пазыка, здаецца, будзе растратана так сама як і папярэдняя, а выплачваецца яе будуць змушаны беларускі і украінскі народы, ад імя беларускага і украінскага клубу заяўляю, што будзем галасаваць проці гэтага ўставу і агулам пропіў паўнамоцтваў для ўраду.

ням. сац.-дэм.—9, чэшск. нац. дэмек.—7, ням. хрысць. суспол.—7, партыя рамесль. і прам.—6, ням. нац. парт.—5, ням. нац. сац.—3, мадзяр. хрысць. суспол.—2. Разам 150 мандатаў.

Рэвалюцыя ў Эгіпце.

Газеты даносяць, што ў Эгіпце насіваюць важныя падзеі. Зуглюль-паша, прэм'ер і правадыр эгіпцкіх нацыяналістаў, заявіў, што рэвалюцыя ў Эгіпце будзе напэўна, калі народ і надалей будзе пазбаўлены вольнасьці і канстытуцыйнай правоў.

Ускорасці гэта справа вырашыцца, бо паміма забароны з боку Англіі, мае сабрацца на нараду Эгіпцкі парламент. Зуглюль-паша выдаў адозву, у якой успакойвае народ і радзіць чакаць і глядзець, што пачне Англія. Ён заяўляе, што Эгіпт прыступе да Лігі Народаў толькі тады, як будзе прызнана поўная незалежнасьць Эгіпту ад Англіі.

Рэвалюцыя ў Кітаі.

З Лёндану даносяць, што у Мукдэне аб'яўлена ваеннае палажэньне. Паўстанчага войска налічаецца да 100.000, якое вадзе змаганьне з Чанг-Тсо-Лінам—генэралам, які мае паддзярку з боку эўрапейцаў і Японіі.

Кіруе паўстаньнем проці яго ген. Фэнг, які цяпер ёсьць наймагутнейшым у Кітаі. Лічацца з магчымасьцю, што цэнтральны ўрад ўступіць.

Чычэрын езьдзе.

Газеты пішудь, што Чычэрын адведаў Брыянда Гэрыота, Пэялеве і іншых французскіх палітыкаў. З Парыжа мае паехаць у Лёндан. Французскія газеты пішудь, што Чычэрын стараецца парожніць заходнія дзяржавы ў справе абароны азіяцкіх інтарэсаў. З гэтай мэтай прапануе французкаму ўраду ўзаемную забяспеку, якая далаб магчымасьць, у паўнай меры, параліжаваць ангельскія ўплывы ў Эўропе, а так-жа не дапусьціць да некаторых грозных для Францыі скуткаў, выцякаючых з Лёкарскіх трактатаў.

Непаразуменьне за Мосуль.

Турэцкі ўрад пастанавіў не прызнаць вырашэньня справы Мосулю праз Лігу Народаў, каліб яно было ў супярэччасьці з інтарэсамі краю. Мін. загр. спраў Турцыі Нуві выяжджае з адпаведнымі інструкцыямі ў Жанэву.

Палажэньне ў Сырыі.

Нямэцкія газеты пішудь, што Друзы мелі выслать дэлегацыю ў Ангору з просьбай, каб Турцыя ўзяла Сырыю пад сваю апеку.

Ангельскія газеты пішудь, што французкі камісар у Сырыі Ювэнэль, вядзе перагаворы з павадчыром Сырыіскіх нацыяналістаў.

Неафіцыйныя сырыіскія прадстаўнікі вядудь перагаворы з французкімі палітыкамі ў Швайцарыі. Яны дамагаюцца поўнае незалежнасьці Сыраі і саюзу з Францыяй. Францыя маглаб мець ваенную апору для караблёў у Вайруце і ваенны гарнізон у Лібані. На выпадак вайны Сырыіца абавязуюцца даць войска для Францыі. Сырыя дамагаецца стаць сабрам Лігі Народаў.

Сярэбраныя грошы ў Літве.

Астатнім часам Літоўскі дзяржаўны банк пусьціў у ход першыя сярэбраныя грошы на 1—2—5 літаў. На манэтах з аднаго боку ёсьць герб дзяржавы, а з другога цыфра напісаная літарамі.

Падпісаньне лёнарэнскіх пастановаў. Нядаўна, як помнім, галоўныя дзяржавы Эўропы, зьехаўшыся ў Лёкарно ў Швайцарыі многа што пастанавілі ў справе забяспечаньня ад вайны. Пастановы гэтыя праз тых-ж дзяржавы ў мінулым тыдні падпісаны ў Лёндане.

Пісьма з вёскі.

Беларускасьць паліцыі вочы коліць.

Барадзенычы, Дзісьненскага пав. Вёска наша крэпка беларуская. Тут ад старога да малаго ўсе за беларускасьць аж зямлю дзеруць. Няма ў беларускасьці падкрапляець наш Валодзька Бэйнаровіч. Ён—хадзячая беларуская сьведамасьць. Сколькі ён умець на памяць беларускіх вершаў, а казак—дык і ў квізе ня сьвісаць! Люба паслухаць і вечар правасьці з гэтакім хлопцам! Ён кругом сьлывец у нас, як здольны беларускі дудар. Знаюць яго ў Мёрах, у Друі і па іншых мейсцах. Сьнаткаўшыся з ім многа, многа чаго добрага пачуе ад яго наш забіты сярмяжнік.

Вось гэты Валодзька Бэйнаровіч закалоў у вочы Ёдскай паліцыі. Цэлая справа выварнулася проціў гэтага хлопца. Нядаўна паліцыя ў Барадзенычах дапрашавала многа каго, а ўсе проціў В. Бэйнаровіча. Маладзёж нашу ў гэтым найбольш турбавалі. Дзяўчаты дык паліцыянтаў прысьмешкам зьбівалі. Дык мусіць ад нас паліцыянты нічога не дабіліся. Але гэтыя следствы паліцыі на Барадзеныцкіх беларусаў зрабілі досыць прыкрае ўражаньне. Хлопец Валодзька Бэйнаровіч Богу душу вінен, ніколі, нікому, нічога, а проціў яго аж

цэлае сьледства. Мы не спадзяваліся, каб за звычайныя гульты, жарты на вечарынах, на якіх часамі вядудца апавяданьня і дэкліруюцца беларускія вершы, наводзіліся аж цэлая паліцэйскія сьледствы.

Пасьля ўсяго гэтага мы будзем яшчэ крапчэйшымі беларусы, але ўжо работу сваю вясці з патайка будзем, каб з паліцыяй не спатыкацца.

Валодзькаў сябра.

ХРОНІКА.

— **Справа рэд. Туронна.** 30 лістапада віленскі акружны суд разглядаў ажно сем прэсавых спраў рэдактара часопісі „Круніса“ Туронка абвінавачавалі з арт. 129, 263 і 298 К. К. за зьмешчаныя ў часопісі стацьці. Бараніў грам. Туронка адвакат Б. Родзевіч.

На пачатку расправы мела месца характэрнае здарэньне. Сьведкі беларусы — пас. Ярэміч, дырэктар Астроўскі і інш. — патрабавалі, каб суд прывёў іх да прысягі ў роднай ім беларускай мове. Пасьля 15-мінутнае нарады суд ім у гэтым адмовіў. З прычыны нязгодлівасьці іх прысагаць палольску, суд звольніў усіх гэтых сьведкаў (у тым ліку некалькі сялян) ад царкоўнае прысягі, узяўшы толькі слова ў іх, што будучь казаць праўду.

У выніку расправы суд адкінуў абвінавачаньне паводле 129 арт., а па другім засудзіў рэд. Туронка агулам на 2 месяцы вастрогу, зачыніўшы часопісі „Круніса“ назаўсёды.

Рэд. Туронка падае апэляцыйную скаргу на гэты прысуд.

— **Пратэст Літоўскага камітэту.** 24 лістапада Літоўскі Камітэт апублікаваў пратэст проці перашкодаў у літоўскай асьветнай працы, стаўленых з боку польскае улады.

— **Уціск прэсы.** Дня 28 лістап. па загаду Кам. Ур. на м. Вільню была сканфіскавана літоўская газета „Vilniaus Aidas“ № 115 за надрукаваньне адозвы, выданай у Коўні пад заг. „Незалежная Літва сьваткуе

ўгодкі вялікага віленскага сойму“, прызваючай да складаньня ахвяр на асвабодзеньне Вільні.

— Дня 29 лістапада, тэйжа ўладай, сканфіскаваны № 10 „Biel. Krynicy“ за надрукаваньне апавяданьня „Царква“.

— **Забарона высылкі грошы** ў звычайных пісьмах. Згодна з апошнім распарадженьнем мін. промыслу і гандлю, забаронена пасьланьне ў звычайных пісьмах (не заказных) звонкай манэты, банквых білетаў і наагул усялякае каштоўнасьці.

Высылаючыя грошы, або цэннасьці ў пісьмах, пасьля гэтага распарадженьня, трацяць права і магчымасьць старацца звароту страты, каліб яны згінулі.

— **Забяспечаньне цэнных перасылак.** У зьвязку са здаручыміся яшчэ пакражамі і рабункамі цэнных пасылак на некаторых поштах, паштовая ўлада выдала ў гэтай справе ўрадам і агенцыям паштовым спецыяльнае распараджэньне, ускладаючае большую адказнасьць на абслугу, за павераныя пошце цэнныя перасылкі.

— **Безработьце.** На 1 снежня ў Дзярж. Урад. Цэнтры прэсы Працы—зарэгістравана агулам 2341 безработных асоб.

За прошлы месяц лік безработных павялічыўся значна. Безработьце павялічылася з прычыны рэдукцыі і ліквідацыі прадпрыемстваў.

Першы нумар „Сялянскай Нівы“ пасылаем на пробу. Усіх, яго атрымаўшых, просім паведаміць нас:

- 1) Ці Вы газэту нашу выпішыце і калі;
- 2) Калі выпішыце, дык зрабеце гэта якнайхутчэй;
- 3) Пазнаёміўшыся з нашай газэтай, напішыце нам, ці яна Вам падабалася і чаму;
- 4) Просім урэшце ўсіх сваіх падпісчынаў і прыхільнікаў аб усім цікавым пісаць у „Сялянскую Ніву“.

РЭДАКЦЫЯ.

Выйшаў з друку і прадаецца Беларускі Календар на 1926 год.

ЗЬМЕСТ КАЛЕНДАРА:

Сьвяты каталіцкія і праваслаўныя па новаму і старому стылю. Усход і заход сонца на штодзень. Зьмены месяца. Зьмены пагоды па сталетнему календару. Літэратурны адзел. Гаспадарскія парады. Сьмешныя апавяданьні і жарты.

Календар друкаваны лацінскімі і рускімі літэрамі.

Цана календара 1 зл. 50 гр.

(а з перасылкай аднаго экзэмпляра 2 злоты).

Календар высылаецца па пошце па атрыманьню ўсей сумы грошы.

За аплатай пачтовай (пабранем) высылаецца толькі пры большых заказах і па атрыманьні няменш 1/3 грошы.

Прадаўцам вялікая уступка.

Адрасуйце: Вільня, Завальная № 7, БЕЛАРУСКАЯ КНІГАРНЯ.

ЛЯКАРНЯ

ЛІТОЎСКАГА Т-ВА САНІТАРНАЕ ПОМАЧЫ

Вільня, Віленская вул. 28.

У амбулаторыі прымаюць дантары спецыялісты: дзіцячыя хваробы—ад 3 да 4 гада; унутраныя хваробы 10—4; хірургічныя 1—2; жаночыя 11—1; вачэй 11—2; вушэй, носа і горла 2—3; зубоў 10—11; скуры і вэнэрычныя 2—3; нэрваў 1—2; у лякарні аддзелы: унутраны, хірургічны, гінакалягічны і РАДЗІЛЬНЫ.

КАБІНЭТ РЭНТГЕНА Лячэньне праменьнямі, фатаграфаваньне, І ЭЛЕКТРА-МЭДЫЧНЫ прасьвятляньне, электрычныя ванны, электрычныя масажы.

АНАЛІТЫЧНАЯ ЛЯБОРАТОРЫЯ.

Выйшаў з друку і прадаецца

ў Вільні — Белар. кнігарня, Завальная 7

№ 5 (6)

„Студэнскай Думкі“.

ПАДПІСКА ПРЫЙМАЕЦЦА:

На квартал 3 зл. — Асобны нумар 1 зл. Жадаючыя могуць выпісываць камплекты—з № 1-га па апошні.

Адрэс рэдакцыі: Вільня, Віленская 12—6.

Таккая прадажа беларускай кніжкі!

Беларуская Кнігарня ў Вільні ладзіць танную прадажу ўсіх кніжак, якія мае на складзе, ад 1 да 15 сьнежня с. г. з уступкай 50% (на палову таней).

Усе беларусы павінны скарыстаць з таннай прадажы за гэты час і закупаць сабе патрэбныя кніжкі.

БЕЛАРУСКАЯ КНІГАРНЯ.

Вільня, Завальная 7.

Даю лекцыі

па Графолёгіі, Астролёгіі і Хіромантыі.

Падрабязна абрысоўваю добрыя і дрэнныя, сільныя і слабыя бакі характару асобы толькі па прысланаму почэрку.

Аналіз высылаю па атрыманьні трох злот. Напішыце ў пісьме дату, месяц і год урадзінаў тэй асобы, чый почэрк — аналіз будзе больш абшырным.

МОЙ АДРЭС: Wilno, Witoldowa 41, m. 3

A. Wasileyski.